

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Klinikinė psichofarmakologija 6 kreditai (160 val.)	Medicina (06 B)	Medicinos	Psichiatrijos klinika
Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius	Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius
Paskaitos	0,25 kredito (7 val.)	Seminarai	1 kreditas (27 val.)
Konsultacijos	0,25 kredito (7 val.)	Individualus darbas	4,5 kredito (119 val.)

Dalyko anotacija:

Tikslas. Suprasti šiuolaikinės psichofarmakologijos pasiekimus, klinikinių mokslinių tyrimų metodus.

Tematika. Psichikos ligų gydymo istorija: kraujo nuleidimai, piroterapija, insulinokomoterapija, elektros impulsinė terapija, psichotropinių vaistų chronobiologija. Pirmosios psichiatrinės gydymo įstaigos Lietuvoje ir gydymo metodai. Vaistų tyrimo su gyvūnais modeliai. Neurotransmisija. Citochromo P450 enzimų sistema, jos klinikinė reikšmė.

Psichotropinių vaistų klasifikacija, gydymo principai. Neuromediatorinės sistemos.

Antidepresantų klasifikacija, veikimo būdas. Triciklių antidepresantų farmakodinamika, farmakokinetika, tipologija, indikacijos, kontraindikacijos klinikinė charakteristika, dozavimas, jų sukeliama šalutiniai reiškiniai. Monoamino oksidazės inhibitoriai, jų klasifikacija, farmakodinamika, farmakokinetika, indikacijos, kontraindikacijos, klinikinė charakteristika, sukeliama šalutiniai reiškiniai. Antros kartos antidepresantų klinikinė charakteristika, dozavimas. Selektyvios serotonino reabsorbcijos inhibitoriai, veikimo būdas, klinikinė charakteristika, palyginamoji klinikinė charakteristika, dozavimas. Dvigubo serotoninerginio poveikio antidepresantai, farmakodinamika, klinikinė charakteristika. Selektyvios serotonino ir noradrenalino reabsorbcijos inhibitoriai, veikimo būdas, farmakokinetika, klinikinė charakteristika. Noradrenerginio ir specifinio serotoninerginio poveikio antidepresantai, farmakodinamika, farmakokinetika, klinikinė charakteristika, šalutiniai reiškiniai. Selektyvios noradrenalino reabsorbcijos inhibitoriai, veikimo būdas, farmakokinetika, klinikinė charakteristika. Serotoninerginis sindromas.

Neuroleptikų veikimo būdas: dopaminerginė teorija. Indikacijos, kontraindikacijos, gydymo principai. Antipsichotikų klasifikacija. Klasikinių neuroleptikų klinikinė charakteristika, dozavimas. Ilgai veikiančių klasikinių neuroleptikų farmakodinamika, farmakodinamika, indikacijos, kontraindikacijos, klinikinė charakteristika. Naujųjų, antros kartos neuroleptikų farmakodinamika, farmakokinetika, jų pranašumai prieš klasikinius neuroleptikus, indikacijos, atskirų preparatų klinikiniai ypatumai, dozavimas. Ilgai veikiančio risperidono veikimo būdas, dozavimas. Atipinių antipsichotikų vartojimas dvipoliam afektiniam sutrikimui gydyti.

Šalutinis antipsichotikų poveikis ir komplikacijos. Ūminės distonijos, klinika, gydymas. Ūminė akatizija, subjektyvūs ir objektyvūs simptomai, klinikinė reikšmė,

diferencijacija, gydymas. Neuroleptikų indukuotas parkinsonizmo sindromas, korekcija. Vėlyvoji diskinezija, patogenezė, klinika, gydymas. Piktybinis neuroleptinis sindromas, klinika, diagnostika, gydymas. Anticholinerginių vaistų skyrimo indikacijos, jų sukeliama šalutiniai reiškiniai.

Nuotaikos stabilizatorių klasifikacija, indikacijos, farmakodinamika, farmakokinetika, dozavimas, sukeliama šalutiniai reiškiniai, jų korekcija. Nuotaikos stabilizatoriai ūmiai manijai gydyti ir dvipolio afektinio sutrikimo prevencijai. Ličio, antikonvulsantų klinikinė charakteristika. Naujos kartos antikonvulsantų taikymas dvipoliui afektiniam sutrikimui gydyti.

Trankviliantų klasifikacija, bendra klinikinė charakteristika, indikacijos, kontraindikacijos. Benzodiazepinų veikimo būdas, farmakokinetika, klinikinė charakteristika, vartojimo principai, dozavimas, sukeliama šalutiniai reiškiniai. Nutraukimo sindromas.

Neurometabolinių vaistų (nootropai) klasifikacija, indikacijos. Acetilcholinesterazės inhibitoriai, farmakodinamika, farmakokinetika, indikacijos, klinikinė charakteristika, dozavimas, šalutiniai reiškiniai.

Elektros impulsų terapija (EIT), veikimo būdas, indikacijos, kontraindikacijos, techninės seanso charakteristikos, šalutinis poveikis ir komplikacijos. Psichotropiniai vaistai ir EIT.

Kiti psichikos ligų gydymo metodai: transkranijinė stimuliacija, n. vagus stimuliacija, šviesos terapija, miego deprivacija, eferozės metodai (hemosorbicija, plazmaferezė), psichochirurgija.

Rekomenduojama literatūra:

1. Schou M. Maniakinės depresinės ligos gydymas ličiu / vert. A. Navickas, N. Goštautaitė-Middtun. Vilnius:Vilniaus universiteto leidykla.1999. 67 p.
2. Kaplan & Sadock,s. Comprehensive textbook of psychiatry.7th ed. Philadelphia: Lippincott Williams.& Wilkins. 2000. p. 2235–2521.
3. Dembinskas A. ir kt. Psichiatrija (vadovėlis). Vilnius. 2003. p. 509–612.
4. Stahl S. M. Essential Psychopharmacology. Cambridge University Press. 2007. 605 p.
5. Stahl S. M. Mood disorders and Antidepressants. Cambridge University Press. 2013. 139 p.
6. Preston J., Johnson J. Clinical Psychopharmacology Made Ridiculously Simple. 8th Edition. MedMaster. 2016. 83 p.

Konsultuojantys dėstytojai:

1. Alvydas Navickas (doc. dr.):

1. Paulikienė G., Raškauskas V., Danilevičiūtė V., **Navickas A.** Dvipolis afektinis sutrikimas: spektras ir epidemiologija. Neurologijos seminarai. 2011, t. 15, nr. 2, p. 95–102. ISSN 1392-3064 (Index Copernicus, EBSCO Publishing).
2. Venciūtė-Rausch I., Danilevičiūtė V., **Navickas A.** Electroconvulsive therapy treatment. Neurologijos seminarai. 2012, t. 16, nr. 51, p. 25–32. ISSN 1392-3064 (Index Copernicus, EBSCO Publishing).
3. **Navickas A.**, Danilevičiūtė V., Laurinaitis E., Biliūtė E., Ulevičiūtė I. Hiperseksualumas – norma ir patologija. Sveikatos mokslai. 2012, vol. 22, nr. 2, p. 91–98. ISSN 1392-6373 (Index Copernicus, EBSCO Publishing).

	<p>Gale, ProQuest, ERA).</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Mazaliauskienė R., Navickas A. Suicidal attempts during the first episode psychosis. <i>Sveikatos mokslai</i>. 2012, vol. 22, nr. 2, p. 81–84. ISSN 1392-6373 (Index Copernicus, EBSCO Publishing, Gale, ProQuest, ERA). 5. Navickas A., Hilbig J., Danilevičiūtė V., Dembinskas A., Glebovas S. Savižudybinio elgesio paplitimas pagal lytį ir amžių Vilniaus mieste. <i>Sveikatos mokslai</i>. 2012, vol. 22, nr. 2, p. 60–65. ISSN 1392-6373 (Index Copernicus, EBSCO Publishing, Gale, ProQuest, ERA). 6. Viliūnienė R., Evans C., Hilbig J., Pakalniškienė V., Danilevičiūtė V., Laurinaitis E., Navickas A. Translating the clinical outcomes in routine evaluation outcome measure (CORE-OM) into Lithuanian. <i>Nordic journal of psychiatry</i>. 2013, vol. 67, no 5. p. 305-311. on line ISSN 0803-9488 (ISI Web of Science, Impact factor 1.5). 7. Vasiljevienė I., Danilevičiūtė V., Subata E., Navickas A. Alkoholinės abstinencijos sindromas: klinikinis įvertinimas ir gydymo taktika. <i>Neurologijos seminarai</i>. 2013, t. 17, nr. 1, p. 5–12. ISSN 1392-3064 (Index Copernicus, EBSCO Publishing). 8. Seibutyte A., Navickas A., Grigonis S. Lytinio tapatumo sutrikimo (transeksualumo) ypatumai. <i>Medicinos teorija ir praktika</i>. 2013, t. 19, nr. 1, p. 72–80. ISSN 1392-1312 (Index Copernicus). 9. Seibutyte A., Grigonis S., Navickas A., Danilevičiūtė V. Endokrininių sutrikimų sąsajos su savižudišku elgesiu. <i>Medicinos teorija ir praktika</i>. 2014, t. 19, nr. 3, p. 304–310. ISSN 1392-1312 (Index Copernicus). 10. Račkauskaitė J., Danilevičiūtė V., Navickas A. Haliucinacijų etiologijos aspektai. <i>Sveikatos mokslai</i>. 2014, vol. 24, nr. 1, p. 77–83. ISSN 1392-6373 (Index Copernicus, EBSCO Publishing, Gale, ProQuest, ERA). 11. Navickas A., Liausėdas A., Navickienė J. Nepakaltinamų asmenų socialinė dezadaptacija bei resocializacijos galimybės. <i>Sveikatos mokslai</i>. 2014, vol. 24, nr. 1, p. 50–55. ISSN 1392-6373 (Index Copernicus, EBSCO Publishing, Gale, ProQuest, ERA). 12. Čiūras E., Navickas A., Danilevičiūtė V. Pacientų, gydomų nuo priklausomybės opioidiniams narkotikams ir alkoholiui, depresijos sunkumo ir savižudybės rizikos bei socialinių demografijos rodiklių palyginimas. <i>Sveikatos mokslai</i>. 2014, vol. 24, nr. 1, p. 59–64. ISSN 1392-6373 (Index Copernicus, EBSCO Publishing, Gale, ProQuest, ERA). 13. Fountoulakis K., Kawohl W., Theodorakis P., Kerkhof A., Navickas A. ir kt. Relationship of suicide rates to economic variables in Europe: 2000-2011. <i>British Journal of Psychiatry</i>. 2014, vol. 205, no. 6, p. 486–496. ISSN 0007-1250 (ISI Web of Science, Impact factor 7.343). 14. Fountoulakis KN, Chatzikosta I, Pasiadis K, Zanis P, Kawohl W, Kerkhof AJ, Navickas A. ir kt. Relationship of suicide rates with climate and economic variables in Europe during 2000–2012. <i>Ann Gen Psychiatry</i>. 2016 Aug 9;15:19. doi: 10.1186/s12991-016-0106-2. eCollection 2016. (ISI Web of Science, Impact factor 1.411).
<p>2.</p>	<p><u>Aldona Šiurkutė (doc. dr.):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aldona Šiurkutė, Valentinas Mačiulis, Rolandas Kaukėnas, Evelina Greckienė, Eglė Uevičiūtė, Šigajevienė, Eglė Vilūnaitė-Imbrasienė. Elektros impulsų terapijos veiksmingumas gydant šizofreniją ir šizoafektinį sutrikimą. <i>Sveikatos mokslai</i> 2012; t.22, Nr.1: 59–66. Index Copernicus 2. Vladas Valiulis, Giedrius Gerulskis, Kastytis Dapšys, Giedrė Vištartaitė, Aldona Šiurkutė, and Valentinas Mačiulis. Electrophysiological differences between high and low frequency rTMS protocols in depression treatment. <i>Acta Neurobiol Exp</i> 2012, 72: 283–295. ISI Web of Science.

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Kastytis Dapšys, Inga Griškova-Bulanova, Rolandas Kaukėnas, Aldona Šiurkutė, Valentinas Mačiulis. Elektros impulsų terapijos poveikis klausos sukeltajam potencialui P300 nuotaikos sutrikimų ir šizofrenijos spektro sutrikimų atveju. Sveikatos mokslai 2012, t.22,Nr. 1: 82–88. Index Copernicus. 4. Aušra Bagdonaitė, Aldona Šiurkutė, Gintaras Naujokas. Organinė katatonija. Sveikatos mokslai, 2012, t.22, Nr.1:55–58. Index Copernicus. 5. Šiurkutė A, Karnickas, Lengvenienė J. Lėtinė, į šizofreniją panaši psichozė sergant epilepsija: klinikinis atvejis. Neurologijos seminarai, 2013; T.17, Nr.1 (55):64–69. Index Copernicus. 6. Valiulis V, Gerulskis G, Dapšys K, Stonkus R, Šiurkutė A, Mačiulis V. Neuronavigacinės ir standartinės transkranijinės magnetinės stimuliacijos, gydant depresiją, palyginimas. Neurologijos seminarai, 2013; t.17, nr.(57):210–216. Index Copernicus. 7. Valiulis V, Dapšys K, Gerulskis G, Kaukėnas R, Šiurkutė A, Mačiulis V. Electrophysiological Comparison Between Transcranial Magnetic Stimulation and Electroconvulsive Therapies. Medical Physics in the Baltic States. Kaunas University of Technology. Kaunas, Technologija; 2013:63–70. 8. Šiurkutė A., Rutkauskas V., Kazlauskaitė I., Lengvenienė J. Afektiniai sutrikimai ir normalaus spaudimo hidrocefalija: klinikinis atvejis. Neurologijos seminarai. 2015; 19 (66):286–291. 9. Šiurkutė A., Karnickas M., Ulevičiūtė-Šigajevienė E., Lengvenienė J., Mačiulis V. Endogeninių depresijų psichopatologija ir klinika. Sveikatos mokslai. 2016;26(1):39–46. 10. Denisas Dankinas, Sigita Mėlynytė, Aldona Šiurkutė, Kastytis Dapšys. Response preparation and intra-individual reaction time variability in schizophrenia. Acta Medica Lituanica, 2016; Vol. 23, No 1:35–42.
<p>3.</p>	<p><u>Sigita Lesinskiė (prof. dr.):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lesinskiė S. Savęs žalojimas tarp vaikų ir jaunuolių. Pediatrija, ISSN 1648-4630, 2013, 1(60), 64–68. 2. Lesinskiė S., Jakaitė M., Karalienė V. Vaikai, tėvai, gydytojai – kaip rasti bendrą kalbą? Kas apie tai kalbama prierašumo teorijoje? Pediatrija, ISSN 1648-4630, 2013, 1(60), 69–75. 3. Lesinskiė S., Lukminaitė J., Antanavičiūtė R. Medikamentinio gydymo režimo laikymosi ypatumai vaikų ir paauglių psichiatrijoje. Pediatrija, ISSN 1648-4630, 2013, 4(63), 65–68 4. Parental use of corporal punishment in Europe: intersection between public health and policy. duRivage N, Keyes K, Leray E, Pez O, Bitfoi A, Koç C, Goelitz D, Kuijpers R, Lesinskiene S, Mihova Z, Otten R, Fermanian C, Kovess-Masfety V. PLoS One. 2015 Feb 12;10(2):e0118059. doi: 10.1371/journal.pone.0118059. eCollection 2015. PMID: 25674788. 5. Suicidal ideation and mental health disorders in young school children across Europe. Kovess-Masfety V, Pilowsky DJ, Goelitz D, Kuijpers R, Otten R, Moro MF, Bitfoi A, Koç C, Lesinskiene S, Mihova Z, Hanson G, Fermanian C, Pez O, Carta MG. J Affect Disord. 2015 May 15;177:28-35. doi: 10.1016/j.jad.2015.02.008. Epub 2015 Feb 19. PMID: 25745832. 6. Kiburtaitė G., Lesinskiė S. Potrauminio streso sutrikimo ypatumai skirtingais vaiko raidos periodais. Pediatrija, ISSN 1648-4630, 2016, nr. 1(73), 75–80. 7. Is time spent playing video games associated with mental health, cognitive and social skills in young children? Kovess-Masfety V, Keyes K, Hamilton A, Hanson G, Bitfoi A, Golitz D, Koç C, Kuijpers R, Lesinskiene S, Mihova Z, Otten R, Fermanian C, Pez O. Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol. 2016

Mar;51(3):349-57. doi: 10.1007/s00127-016-1179-6. Epub 2016 Feb 5. PMID: 26846228.

4. Vytautas Raškauskas (dr.):

1. **V. Raškauskas**, A. Dembinskas, A. Navickas, V. Danilevičiūtė. Prievarta hospitalizuotų pacientų agresijos charakteristika. *Medicinos teorija ir praktika* 2009; 15(2): 140–144.
2. **V. Raškauskas**, A. Dembinskas, A. Navickas, V. Danilevičiūtė. Priverstinai į ūmios psichiatrijos skyrius hospitalizuotų pacientų rehospitalizavimo dažnis. *Visuomenės sveikata* 2009; 4: 122–129.
3. **V. Raškauskas**, A. Dembinskas, A. Navickas, V. Danilevičiūtė. Priverstinio hospitalizavimo į psichiatrijos stacionarą Lietuvoje teisinio reguliavimo ir paplitimo aspektai Europos valstybių kontekste. *Sveikatos mokslai* 2010; 2: 3000–3005.
4. A. Fiorillo, C. De Rosa, V. Del Vecchio, L. Jurjanz, K. Schnell, G. Onchev, S. Alexiev, J. Raboch, L. Kalisova, A. Mastrogianni, E. Georgiadou, Z. Solomon, A. Dembinskas, **V. Raškauskas** et al. How to improve clinical practice on involuntary hospital admissions of psychiatric patients: Suggestions from the EUNOMIA study. *European Psychiatry* 2011; 26(4):201–7.
5. **V. Raškauskas**, V. Karalienė. Šviesos terapijos taikymo psichiatrijoje galimybės. *Sveikatos mokslai* 2011; Volume 21, Number 2, Supplement, p. 14–18.
6. G. Paulikienė, **V. Raškauskas**, V. Danilevičiūtė, A. Navickas. Dvipolis afektinis sutrikimas: spektras ir epidemiologija. *Neurologijos seminarai* 2011; 15(48): 95–102.

Vilniaus universiteto Medicinos, Odontologijos ir Visuomenės sveikatos krypties mokslo doktorantūros komitetų ir Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslo komiteto teikimu patvirtinta Medicinos fakulteto Taryboje 2016-10-18 d. protokolo Nr. (1.1.)-150000-TP-7(618).

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Dekanas Prof. (HP) dr. Algirdas Utkus: